

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

Філологічний факультет

Кафедра сучасної української мови

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Декан філологічного факультету

доц. Ярослав РЕДЬКВА

«29» серпня 2025 року

**РОБОЧА ПРОГРАМА
навчальної дисципліни**

Сучасна українська мова (Синтаксис, част. III)

(назва навчальної дисципліни)

обов'язкова

Освітньо-професійна
програма

«Українська мова та література»

Спеціалізація

B11.01 Філологія (Українська мова та література)

Спеціальність

B11 Філологія

Галузь знань

B Культура, мистецтво та гуманітарні науки

Рівень вищої освіти

перший бакалаврський

Факультет

філологічний

Мова навчання

українська

Чернівці – 2025

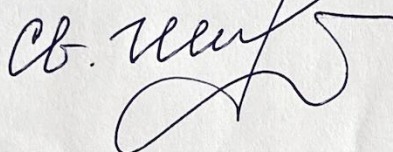
Робоча програма навчальної дисципліни «Сучасна українська мова (Синтаксис, част. III)» складена відповідно до освітньо-професійної програми «Українська мова та література»

Розробник: Кульбабська Олена Валентинівна – професор кафедри сучасної української мови, доктор філологічних наук, професор.

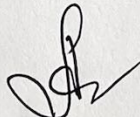
Викладач: Максим'юк Оксана Василівна – доцент кафедри сучасної української мови, кандидат філологічних наук, доцент.

Погоджено з гарантом ОП Володимир АНТОФІЙЧУК

Затверджено на засіданні кафедри сучасної української мови
Протокол № 1 від «27» серпня 2025 року.

Завідувач кафедри Світлана ШАБАТ-САВКА

Погоджено методичною радою філологічного факультету
Протокол № 1 від «27» серпня 2025 року.

Голова методичної ради Алла АНТОФІЙЧУК

Мета навчальної дисципліни: синтаксична теорія нині інтенсивно розвивається, унаслідок чого уточнюються й поглиблюються наші знання про основні синтаксичні одиниці, їх лінгвальну природу та класифікацію. Мовознавці ведуть пошуки змісту і форм різнорангових синтаксичних категорій. У цьому аспекті студентів необхідно ознайомити з усім розмаїттям поглядів, окреслити основні синтаксичні проблеми, над розв'язанням яких працюють українські й зарубіжні граматисти. Лише за таких умов можна сподіватися, що в майбутніх викладачів української мови виформовуватимуться власні погляди на те чи те питання, що вони не догматично, а творчо оволодіватимуть синтаксичною наукою.

Мета навчальної дисципліни – навчити студентів із-поміж різноманіття підходів до складних речень як самостійного класу синтаксичних одиниць української мови вирізнити такі теоретичні ідеї та концепції, що найповніше відбивають сучасний стан граматики й мають більшу пояснювальну силу; звернути особливу увагу на проблемні питання, що перебувають донині в центрі зацікавлень теоретиків-синтаксистів і отримують неоднозначні розв'язання; допомогти студентам пізнати й осмислити синтаксис у поняттях, які були б спроможні охопити внутрішню єдність синтаксичних одиниць і категорій, ієрархічні відношення між ними.

Процес формування мовленнєвої компетенції студентів під час вивчення складних речень і тексту потребує розв'язання низки **завдань**, зокрема:

1) дати студентам достатній обсяг знань із синтаксичного ладу української мови, що стала б підґрунтям для формування наукового світогляду майбутніх учителів (викладачів), а також мовленнєвих умінь і навичок (**освітньо-змістовий аспект**);

2) навчити майбутніх викладачів користуватися багатством мовних засобів, сприяючи постійному урізноманітненню граматичної будови мовлення (**граматико-стилістичний аспект**);

3) удосконалити навички й уміння студентів використовувати різні типи складних речень у власному мовленні – писемному та усному – та викладацькій діяльності (к о м у н і к а т и в н о - д і я л ь н і с н и й а с п е к т).

Предмет навчальної дисципліни – система складних речень із різними типами синтаксичного зв'язку, їхня формальна, семантична і комунікативна організація, синтаксичні зв'язки та семантико-синтаксичні відношення між предикативними одиницями; синтаксична специфіка тексту як поєднання надфразних єдностей, а також стилістичні можливості цих засобів синтаксису української мови у різних функцій них стилях.

Пререквізити:

ППО4. Сучасна українська мова (фонетика).
 ППО6. Сучасна українська мова (лексикологія і лексикографія).
 ППО14. Сучасна українська мова (морфологія, ч. I);
 ППО18. Сучасна українська мова (морфологія, ч. II).
 ППО21. Сучасна українська мова (синтаксис, ч. I)»
 ППО24. Сучасна українська мова (синтаксис, ч. II)».
 ППВ9. Актуальні проблеми синтаксису / Пунктуація української мови

Результати навчання:

Інтегральна компетентність (ІК): здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в галузі філології (лінгвістики) в процесі професійної діяльності або навчання, що передбачає застосування теорій та методів філологічної науки і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Навчальна дисципліна «Сучасна українська мова (синтаксис, частина III)» спрямована на забезпечення та засвоєння таких **загальних і спеціальних компетентностей:**

Загальні:

ЗК 3. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК 5. Здатність учитися й оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 6. Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 11. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

Фахові:

ФК 2. Здатність використовувати в професійній діяльності знання про мову як особливу знакову систему, її природу, функції, рівні.

ФК 3. Здатність використовувати в професійній діяльності знання з теорії та історії української мови.

ФК 6. Здатність вільно, гнучко й ефективно використовувати українську мову, в усній та письмовій формі, у різних жанрово-стильових різновидах і реєстрах спілкування (офіційному, неофіційному, нейтральному), для розв'язання комунікативних завдань у різних сферах життя.

ФК 7. Здатність до збирання й аналізу, систематизації та інтерпретації мовних, літературних, фольклорних фактів, інтерпретації та перекладу тексту (залежно від обраної спеціалізації).

ФК 8. Здатність вільно оперувати спеціальною термінологією для розв'язання професійних завдань.

ФК 10. Здатність здійснювати лінгвістичний, літературознавчий та спеціальний філологічний (залежно від обраної спеціалізації) аналіз текстів різних стилів і жанрів.

ФК 11. Здатність до надання консультацій з дотримання норм літературної мови та культури мовлення.

ФК 13. Здатність проведення досліджень на належному рівні.

У результаті засвоєння змісту навчальної дисципліни студент/студентка має набути таких **програмних результатів навчання:**

ПРН 1. Вільно спілкуватися з професійних питань із фахівцями на нефахівцями державною та іноземними мовами усно й письмово, використовуючи їх для організації ефективної міжкультурної комунікації.

ПРН 3. Організувати процес свого навчання й самоосвіти.

ПРН 8. Знати й розуміти систему мови, загальні властивості літератури як мистецтва слова, історію мов і літератур, що вивчаються, і вміти застосовувати ці знання у професійній діяльності.

ПРН 10. Знати норми літературної мови та вміти їх застосовувати у практичній діяльності.

ПРН 12. Аналізувати мовні одиниці, визначати їхню взаємодію та характеризувати мовні явища і процеси, що їх зумовлюють.

ПРН 14. Використовувати мови, які передбачені програмою для вивчення, в усній та письмовій формі, у різних жанрово-стильових різновидах і регістрах спілкування (офіційному, неофіційному, нейтральному), для розв'язання комунікативних завдань у побутовій, суспільній, навчальній, професійній, науковій сферах життя.

ПРН 15. Здійснювати лінгвістичний, літературознавчий та спеціальний філологічний аналіз текстів різних стилів і жанрів.

ПРН 16. Знайти й розуміти основні поняття, теорії та концепції обраної філологічної спеціалізації, вміти застосовувати їх у професійній діяльності.

ПРН 17. Збирати, аналізувати, систематизувати й інтерпретувати мовні, літературні, фольклорні явища й використовувати їх для розв'язання складних задач і проблем у спеціалізованих сферах професійної діяльності та/або навчання.

Опис навчальної дисципліни

Загальна інформація

Форма навчання	Рік підготовки	Семестр	Кількість		Кількість годин					Вид підсумкового контролю	
			кредитів	годин	лекції	практичні	семінарські	лабораторні	самостійна робота	індивідуальні завдання	
Денна	4-ий	8	3,5	105	34	21	-	-	45	5	іспит
Заочна	4-ий	8	3,5	105	10	6	-	-	84	5	іспит

Структура змісту навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Теми лекцій	Змістовий модуль 1. Складні речення сполучникового типу											
Тема 1. Місце складного речення в сучасній українській класиології.	2	2	--	-	-	-	6	-	-	-	-	6
Тема 2. Складносурядні речення та їх використання в різножанрових українськомовних текстах.	13	2	2	-	2	7	16	2	-	-	2	12
Тема 3. Структурно-семантичні та функціонально-стилістичні особливості складносурядних елементарних речень.	11	4	2	-	2	3	16	2	-	-	2	12
Тема 4. Складнопідрядні речення та їх використання в різних функційних стилях української мови.	11	2	2	-	-	7	12	-	-	-	-	12
Тема 5. Складнопідрядні речення нерозчленованої структури: семантико-синтаксична та функціонально-стилістична типологія.	6	4	2	-	-	-	14	2				12
Тема 6. Семантико-синтаксичні та функціонально-стилістичні	19	6	6	-	-	7	12	-	2	-	-	10

особливості складнопідрядних речень розчленованої структури.												
Разом за ЗМ1	62	20	14	-	4	24	76	6	2	-	4	64
Теми лекцій	Змістовий модуль 2. Складні речення безсполучникового типу. Текст											
Тема 7. Складні безсполучникові речення: визначення, типологія, функції.	15	4	2	-	1	8	12	2-	2	-	1	7
Тема 8. Складні речення ускладненого типу.	20	8	4	-	-	8	14	2	2	-	-	10
Тема 9. Специфіка надфразної єдності як одиниці тексту.	8	2	1	-	-	5	3	-	-	-	-	3
Разом за ЗМ 2	43	14	7	-	1	21	29	4	4	-	1	20
Усього годин	105	34	21	-	5	45	105	10	6	-	5	84

Тематика лекцій із переліком питань

№ теми	Назва теми
1	<p>Місце складного речення в сучасній українській класиології. <i>ПЛАН</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Складне речення: проблеми дослідження і типологія наукових підходів до вивчення. 2. Предикативна одиниця як структурний компонент складного речення. 3. Формально-синтаксична структура складного речення. 4. Семантико-синтаксична організація складного речення. 5. Комунікативна специфіка складного речення. 6. Засоби вираження семантико-синтаксичних відношень і синтаксичних зв'язків у складному реченні (самостійно). 7. Класифікації складних речень.
2	<p>Складносурядні речення та їх використання в різножанрових українськомовних текстах. <i>ПЛАН</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Загальна характеристика складносурядного речення. 2. Типологія наукових підходів до вивчення складносурядного

	<p>речення (самостійно).</p> <p>3. Формальні типи складносурядних речень:</p>
3	<p>Структурно-семантичні та функціонально-стилістичні особливості складносурядних елементарних речень.</p> <p><i>ПЛАН</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Складносурядні речення відкритої та закритої структур. 2. Складносурядні речення гнучкої та фіксованої (негнучкої) структур. 3. Складносурядні речення елементарної та неелементарної структур. 4. Сполучникові засоби у складносурядних реченнях.
4	<p>Складнопідрядні речення та їх використання в різних функційних стилях української мови.</p> <p><i>ПЛАН</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Загальна характеристика складнопідрядного речення (самостійно). 2. Специфіка підрядного зв'язку в складнопідрядному реченні. 3. Засоби зв'язку в складнопідрядних реченнях. 4. Формально-семантичні вияви складнопідрядних речень: 5. Пунктуація у складнопідрядних реченнях (актуалізація опорних знань).
5	<p>Складнопідрядні речення нерозчленованої структури: семантико-синтаксична та функціонально-стилістична типологія</p> <p><i>ПЛАН</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Критерії виокремлення складнопідрядних речень нерозчленованої структури. 2. Структурно-семантичні параметри складнопідрядних речень нерозчленованої структури із прислівним зв'язком: <ol style="list-style-type: none"> 2.1. Граматичного типу: 2.2 Семантичного типу (з'ясувально-об'єктні). 3. Семантико-синтаксичні типи складнопідрядних речень нерозчленованої структури з корелятивним зв'язком.
6	<p>Семантико-синтаксичні та функціонально-стилістичні особливості складнопідрядних речень розчленованої структури.</p> <p><i>ПЛАН</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Критерії виокремлення складнопідрядних речень розчленованої структури. 2. Структурно-семантичні параметри складнопідрядних речень розчленованої структури з детермінантним зв'язком 3. Складнопідрядні речення розчленованої структури з корелятивним зв'язком (відносно-поширювальні). 4. Синоніміка складносурядних і складнопідрядних речень.

7	<p>Складні безсполучникові речення: визначення, типологія, функції. ПЛАН</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття складного безсполучникового речення. 2. Поняття графічної та структурної схеми складного безсполучникового речення. 3. Проблема класифікації складного безсполучникового речення (самостійно). 4. Складне безсполучникове речення відкритої структури. 5. Складне безсполучникове речення закритої структури. 6. Синонімічність складних безсполучникових речень з іншими типами синтаксичних одиниць.
8	<p>Складні речення ускладненого типу ПЛАН</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. З історії появи та розвитку складних багатокomпонентних (неелементарних, ускладнених) речень. 2. Поняття про структурно-семантичне ускладнення складних речень. 3. Критерії виділення складних ускладнених речень як окремих синтаксичних одиниць. 4. Класифікація складних речень ускладненої структури. 5. Складні ускладнені речення з одним видом синтаксичного зв'язку: <ol style="list-style-type: none"> 5.1. Ускладнені складносурядні речення. 5.2. Ускладнені складнопідрядні речення. 5.3. Ускладнені безсполучникові речення.
9	<p>Специфіка надфразної єдності як одиниці тексту ПЛАН</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Складні неелементарні речення із сурядним та підрядним зв'язками. 2. Складні неелементарні речення із сурядним та безсполучниковим зв'язками. 3. Складні неелементарні речення з підрядним та безсполучниковим зв'язками. 4. Складні неелементарні речення із сурядним, підрядним та безсполучниковим зв'язками. 5. Період як різновид складного ускладненого речення.

Тематика семінарських занять із переліком питань

№	Назва теми	Кількість годин
1		
...		

Тематика практичних занять з переліком питань

№	Назва теми	Кількість годин
1	<p>Складносурядні елементарні речення відкритої структури в сучасній українській мові: структурні, семантичні та стилістичні особливості в сучасній українській мові.</p> <p>Вид роботи</p> <p>I. <i>Усні відповіді з опорою на план практичного заняття:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. З історії вивчення складносурядних речень. 2. Складносурядне речення як синтаксична одиниця (загальна характеристика). 3. Формальні типи складносурядних речень порівняно з простими реченнями, ускладненими однорідними присудками. 4. Сполучникові засоби у складносурядних реченнях. 5. Стилiстичний потенціал складносурядних речень у функційних стилях сучасної української мови. <p>II. <i>Виконання письмових завдань:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Порівняйте визначення складносурядного речення в українській мові. Зробіть висновок, яке з них якнайповніше відповідає вимогам сьогодення. З огляду на поліаспектність витлумачень укладіть лексикографічний паспорт цього терміна, скориставшись списком рекомендованої літератури й інтернет-джерелами. 2. Поясніть відмінності між особливостями «шкільного» та «університетського» вивчення складносурядного речення. 3. Доберіть ілюстративний матеріал – складносурядні речення і прості речення, ускладнені однорідними присудками. Виділіть граматичні основи, засоби зв'язку між компонентами. Узагальніть збіжні та відмінні риси. 	2

2	<p>Складносурядні елементарні речення закритої структури: структурно-семантичні та комунікативно-стилістичні особливості в сучасній українській мові.</p> <p style="text-align: center;">Вид роботи</p> <p>I. <i>Усні відповіді з опорою на план практичного заняття:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Загальна характеристика складносурядних речень закритої структури, критерії їх класифікації. 2. Складносурядні речення закритої структури з одним засобом синтаксичного зв'язку, їх типологія. 3. Будова (формально-семантичні вияви) та семантика складносурядних речень закритої структури з двома засобами синтаксичного зв'язку. 4. Складносурядні речення градаційні та пояснювальні. <p>II. <i>Виконання письмових завдань:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Випишіть із тексту складносурядні речення. Схарактеризуйте їхню структуру, семантику та функції. 2. Сконструйте за графічними схемами складносурядні речення закритої структури. Схарактеризуйте засоби зв'язку між умовно простими реченнями. 3. Виконайте синтаксичний розбір складносурядних речень закритої структури з одним / двома засобами синтаксичного зв'язку. 	2
3	<p>Складнопідрядні речення та їх використання в різних функційних стилях української мови.</p> <p style="text-align: center;">Вид роботи</p> <p>I. <i>Усні відповіді з опорою на план практичного заняття:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Теоретичні засади вивчення складнопідрядних речень. 2. Складнопідрядне речення як синтаксична одиниця (загальна характеристика). 3. Специфіка підрядного зв'язку на рівні складного речення. 4. Репертуар засобів синтаксичного 	2

	<p>зв'язку в складнопідрядному реченні.</p> <p>5. Формальні типи складнопідрядних речень.</p> <p>6. Структурно-семантичні типи складнопідрядних речень (нерозчленованої та розчленованої структур).</p> <p>7. Стилiстичний потенціал складнопідрядних речень у функційних стилях сучасної української літературної мови.</p> <p>II. Виконання письмових завдань:</p> <p>1. Р о б о т а з т а б л и ц е ю. Здійснить порівняльну характеристику складносурядного та складнопідрядного речень (за підручниками для ЗВО).</p> <p>2. Випишіть із різностильових текстів складнопідрядні речення. Віднайдіть головну й підрядну частину. Схарактеризуйте тип підрядного зв'язку та засоби його вираження. Перевірте семантику підрядного сполучника за словником.</p> <p>3. Накресліть графічні схеми 5 складнопідрядних речень (лінійні та рівневі).</p>	
4	<p>Складнопідрядні елементарні речення нерозчленованої структури та їхній функційний потенціал у сучасній українській мові.</p> <p style="text-align: center;">Вид роботи</p> <p>I. Усні відповіді з опорою на план практичного заняття:</p> <p>1. Визначення складнопідрядних означальних, прикомпаративних і з'ясувальних речень.</p> <p>2. Специфіка будови складнопідрядних речень із прислівним підрядним зв'язком (нерозчленованої структури).</p> <p>3. Структурно-семантичні параметри складнопідрядних речень із прислівним зв'язком (означальних, прикомпаративних та з'ясувальних типів).</p> <p>4. Семантико-синтаксичні типи складнопідрядних речень із корелятивним зв'язком.</p>	2

	<p>5. Підрядні сполучники та сполучні слова як основні засоби зв'язку в складнопідрядних реченнях нерозчленованої структури.</p> <p>II. Виконання письмових завдань:</p> <p>1. Зіставте складнопідрядні речення означальні, прикомпаративні та з'ясувальні, звернувши увагу на вияв підрядного зв'язку, тип семантико-синтаксичних відношень, опорні слова в головній частині, засоби зв'язку. Обґрунтуйте збіжні та відмінні риси.</p> <p>2. Напишіть допис у соціальні мережі, використовуючи складнопідрядні означальні, прикомпаративні та з'ясувальні речення. Яку стилістичну функцію вони виконують?</p> <p>3. Розберіть по 3 складнопідрядних означальних, прикомпаративних та з'ясувальних речення за шкільною та науковою схемами синтаксичного розбору.</p>	
5	<p>Складнопідрядні елементарні речення розчленованої структури: структурно-семантичні та функційні особливості в сучасній українській мові.</p> <p>Вид роботи</p> <p>I. Усні відповіді з опорою на план практичного заняття:</p> <p>1. Критерії виокремлення складнопідрядних речень обставинного типу (розчленованої структури).</p> <p>2. Структурно-семантичні параметри складнопідрядних речень розчленованої структури з детермінантним зв'язком (зі значенням зумовленості, часові, порівняльні, зіставлявальні).</p> <p>3. Складнопідрядні речення розчленованої структури з корелятивним зв'язком (відносно-поширювальні).</p> <p>4. Синоніміка складносурядних і складнопідрядних речень.</p> <p>II. Виконання письмових завдань:</p> <p>1. Р о б о т а з т а б л и ц е ю. Здійсніть порівняльну характеристику складнопідрядних обставинних речень: які семантико-синтаксичні відношення виражено</p>	6

	<p>між їхніми частинами?</p> <p>2. Р о б о т а з і с х е м а м и. Сконструйте за наведеними схемами 8–9 складнопідрядних обставинних речень. Підкресліть граматичні основи, пронумеруйте частини, поставивши логічне запитання, виділіть засоби зв'язку. Накресліть графічні схеми та запишіть структурні схеми.</p> <p>3. Написання есе з використанням складнопідрядних речень обставинного типу.</p> <p>4. Розберіть складнопідрядні речення з обставинною семантикою (часові, причиново-наслідкові, цільові, порівняльні, умовні тощо) за шкільною та науковою схемами синтаксичного розбору.</p>	
6	<p>Складні безсполучникові речення: визначення, типологія, функції, розділові знаки, їхнє місце в системі кореферентних одиниць.</p> <p><i>I. Усні відповіді з опорою на план практичного заняття:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Визначення та специфічні ознаки складного безсполучникового речення. 2. Поняття графічної та структурної схеми складного безсполучникового речення в школі та ЗЗСО. 3. Проблемні питання класифікації складного безсполучникового речення. 4. Складне безсполучникове речення відкритої структури з перелічувальною інтонацією. 5. Складне безсполучникове речення закритої структури із зіставно-протиставною та пояснювальною інтонацією. 6. Синонімічність складних безсполучникових речень з іншими типами синтаксичних одиниць. <p><i>II. Виконання письмових завдань:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Користуючись енциклопедією «Українська мова» та вільною енциклопедією «Вікіпедія» підготуйте аналітичну інформацію про складні безсполучникові речення. Наведіть власні приклади. 	2

	<p>2. Р о б о т а з т а б л и ц е ю. Опрацювавши рекомендовану літературу до теми, заповніть узагальнювальну таблицю «Синоніміка сполучникових і безсполучникових складних речень в українській мові». Узагальніть їхні прагматичні параметри.</p> <p>3. Проаналізуйте різностильові тексти й установіть, у яких безсполучникові складні речення є найуживанішими.</p> <p>4. Розберіть складні безсполучникові речення із часовими, зіставно-протиставними та обставинними семантико-синтаксичними відношеннями за науковою схемою синтаксичного розбору.</p>	
7	<p>Складні ускладнені речення із сполучниковим і безсполучниковим зв'язками. Період.</p> <p style="text-align: center;">Вид роботи</p> <p>I. <i>Усні відповіді з опорою на план практичного заняття:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. З історії появи та розвитку складних багатокомпонентних (неелементарних, ускладнених) речень. 2. Поняття про структурно-семантичне ускладнення складних речень. 3. Критерії виділення складних ускладнених речень як окремих синтаксичних одиниць. 4. Класифікація складних речень ускладненої структури. 5. Складні ускладнені речення з одним видом синтаксичного зв'язку. 6. Складні ускладнені речення з різними типами синтаксичного зв'язку. <p>II. <i>Виконання письмових завдань:</i></p> <p>1. Р о б о т а з т а б л и ц е ю. Опрацювавши рекомендовану літературу до теми, заповніть узагальнювальну таблицю «Складні ускладнені речення з одним та різними типами синтаксичного зв'язку в українській мові». Узагальніть їхні прагматичні параметри.</p>	4

	<p>2. Розберіть складні ускладнені речення: а) із сурядним зв'язком; б) із підрядним зв'язком; в) із безсполучниковим зв'язком за науковою схемою синтаксичного розбору.</p> <p>3. Проаналізуйте складні ускладнені речення: з різними типами синтаксичного зв'язку (сурядним, підрядним і безсполучниковим) за науковою схемою синтаксичного розбору.</p>	
8	<p>Надфразна єдність: визначення, особливості будови та функції в тексті.</p> <p>Вид роботи</p> <p>I. <i>Усні відповіді з опорою на план практичного заняття:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Складні неелементарні речення із сурядним та підрядним зв'язками. 2. Складні неелементарні речення із сурядним та безсполучниковим зв'язками. 3. Складні неелементарні речення з підрядним та безсполучниковим зв'язками. 4. Складні неелементарні речення із сурядним, підрядним та безсполучниковим зв'язками. 5. Період як різновид складного ускладненого речення. <p>II. <i>Виконання письмових завдань:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Р о б о т а з текстом: виокремлення абзаців, характеристика теми й ідеї, спостереження над симетрією / асиметрією формально-синтаксичної та семантико-синтаксичною структурами. 	1
	Усього	21

Тематика лабораторних занять із переліком питань

№	Назва теми	Кількість годин
1	
...	

Індивідуальні науково-дослідні завдання (ІНДЗ)
(одне завдання до зазначених тем на вибір студента / студентки)

№	Назва теми	Кількість годин
	<p>Тема 1. Місце складного речення в сучасній українській класиології.</p> <p>1. Установіть основні тенденції стилістичного використання складносурядних (складнопідрядних, безполучникових) речень у функційних стилях української мови.</p> <p>2. З'ясуйте частотність уживання різних типів складних речень у тексті певного стилю (на прикладі одного з жанрів). Наскільки регулярно вони виконують функцію заголовку? У який спосіб складні речення уможливають розгортання інформаційно-комунікативного простору тексту? Підготуйте тези доповіді, узагальнивши результати спостережень.</p> <p>Тема 2. Складносурядні речення та їх використання в різножанрових українськомовних текстах.</p> <p>1. Доведіть на конкретних прикладах або спростуйте тезу: <i>„Активність у використанні складносурядних речень спричинена загальною тенденцією до посиленої експресивізації мови сучасної української преси, у якій згадані синтаксичні побудови стали органічними через їхню здатність передавати складні явища, тематично поєднані, зближені загальним описом, та поширювати, розгортати, увиразнювати ці описи”</i> (І. Я. Завальнюк).</p> <p>2. Прокоментуйте твердження: <i>„Своєрідність складносурядних речень полягає в тому, що їхні предикативні частини синтаксично і семантично незалежні одна від одної”</i> (П. С. Дудик, Л. В. Прокопчук).</p> <p>Тема 4. Складнопідрядні речення та їх використання в різних функційних стилях української мови.</p> <p>1. Підготуйте огляд наукової літератури з теоретичної проблеми: <i>„Диференціація</i></p>	2

	<p>сурядних та підрядних сполучників залежно від реалізації семантико-синтаксичної функції”.</p> <p>2. Узагальніть чинники, що зумовлюють асемантичність сурядних і підрядних сполучників.</p> <p>Тема 9. Специфіка надфразної єдності як одиниці тексту</p> <p>Укладіть термінологічний словник до теми 1, розтлумачивши такі лінгвістичні терміни: <i>актуалізація, надфразна єдність (складне синтаксичне ціле), приєднувальні конструкції, парцельовані конструкції, семантико-синтаксичні відношення, синтаксична деривація, синтаксичний зв'язок, складносурядні речення, складносурядні речення відкритої структури, складносурядні речення гнучкої структури, складносурядні речення закритої структури, складносурядні речення фіксованої (негнучкої) структури, сурядний зв'язок, сурядність (паратаксіс); формально елементарні / неелементарні складносурядні речення; семантично елементарні / неелементарні складносурядні речення.</i></p>	
--	--	--

Розробіть конспект-схему та підготуйте мультимедійну презентацію на одну із запропонованих нижче тем (на вибір студента / студентки)

№	Назва теми
1.	Актуальні проблеми дослідження складного речення в сучасному слов'янському мовознавстві.
2.	Складне речення: проблеми дослідження і типологія наукових підходів до вивчення.
3.	Предикативна одиниця як структурний компонент складного речення.
4.	Формально-синтаксична структура складного речення.
5.	Семантико-синтаксична організація складного речення.
6.	Комунікативна специфіка складного речення.
7.	Засоби вираження семантико-синтаксичних відношень і синтаксичних зв'язків у складному реченні.
8.	Загальна характеристика та наукові підходи до складносурядного речення.
9.	Типологія наукових підходів до вивчення складносурядного речення.
10.	Загальна характеристика складнопідрядного речення.
11.	Типологія наукових підходів до вивчення складнопідрядного речення.
12.	Специфіка складного речення з недиференційованим синтаксичним зв'язком.
13.	З історії появи та розвитку складних синтаксичних конструкцій.
14.	Поняття про структурно-семантичне ускладнення складних речень
15.	Критерії виділення складних ускладнених речень як окремих синтаксичних одиниць.
16.	Період як різновид ускладненого складного речення. Надфразна єдність як складник тексту.
17.	Правила та способи перетворення прямої мови на непряму.
18.	Структурні та пунктуаційні особливості прямої мови.
19.	Специфіка діалогів і політологів як способів відтворення чужого мовлення.
20.	Пунктуація у складних реченнях із різними типами зв'язку.

Теми рефератів (на вибір студента / студентки)

1. З історії вивчення складних речень у вітчизняному та зарубіжному мовознавстві.
2. Просте речення і предикативна одиниця: збіжні та відмінні ознаки.
3. Інтонація як засіб синтаксичного зв'язку в складному реченні.
4. Структурно-семантична і комунікативна організація складного речення в діалогічному мовленні.
5. Фразеологізовані утворення у структурі складного речення діалогічного мовлення.
6. Складні речення перехідного типу в сучасній українській граматиці.
7. Інноваційні процеси та явища в галузі складного речення.
8. Співвідношення засобів зв'язку частин складного речення у першоджерелі та перекладній літературі.
9. Семантико-синтаксична структура складного речення, її взаємозв'язок із формально-синтаксичною структурою.
10. Період як різновид ускладненого складного речення.
11. Нові явища в синтаксисі сучасної української мови. Конструкції експресивного синтаксису, їхній стилістичний потенціал у різностильових текстах.
12. Складне синтаксичне ціле як окрема одиниця синтаксису.
13. Принципи української пунктуації.
14. Система розділових знаків у сучасній українській мові та їхні основні функції.
15. Особливості пунктуації в аспектах різного функціонального призначення синтаксичних одиниць.
16. Проблема авторських розділових знаків.
17. Нові семантико-стилістичні вияви складносурядних (складнопідрядних, складних безсполучникових) речень у мові ЗМК.
18. Формально-синтаксичні співвідношення в системі складного речення.
19. Оновлена стилістична конотативність складносурядних речень у мові ЗМК,
20. Функціонально-семантична організація та комунікативне оформлення складносурядних речень відкритої структури.
21. Комунікативно-прагматичні функції складносурядних речень з єднальними сполучниками.
22. Єднальні складносурядні речення як маркери темпоральності в тексті.
23. Змістова переорієнтація складносурядних розділових речень у мові художнього та публіцистичного стилів.
24. Розділові складносурядні речення як емоціогенний засіб художньо-публіцистичного жанру.
25. Стилістичні функції складносурядних речень із сполучниками і (й), та (= і), з контрастним, єднально-поширювальним і результативно-висновковим значеннями в мові ЗМК.
26. Нові явища в активізації сполучних засобів у протиставних складносурядних реченнях у публіцистичних текстах.
27. Зіставні складносурядні речення як одиниці вираження художнього контексту.

28. Специфіка складносурядних речень із конкретизаторами сполучникової семантики.

29. Комунікативне спрямування градаційних складносурядних речень та їхнє структурно-семантичне оновлення в мові ЗМК.

30. Стилiстична маркованiсть приєднувальних складносурядних речень в мові різностильових текстів.

31. Конструкції прямої і непрямой мови. Діалог. Полілог.

32. Невласне пряма мова та її виражальні можливості. Цитація та її форми в перекладних текстах. Пунктуація в текстах, що містять різні форми чужого мовлення.

Творча робота (одне із завдань на вибір студента / студентки)

1. Перекласти українською мовою текст будь-якого функціонального стилю, адекватно відтворивши семантико-синтаксичні відношення між предикативними одиницями.

2. Написати коротку замітку на актуальну тему для стінгазети, використовуючи складні речення різних типів.

3. Граматико-стилiстичний розбiр текстiв. Виокремивши неелементарні речення, з'ясуйте тип ускладнення, охарактеризуйте їх формально-синтаксичні та семантико-синтаксичні особливості. З огляду на тип зв'язного мовлення опишіть їхні стилістичні функції в тексті.

4. Здійснити мовний аналіз кореферентних засобів у творах-першодруках та їхніх перекладах (на вибір студента / студентки).

5. Укласти словничок синонімічних засобів зв'язку складного речення, дібраних із мови творів українських письменників (на вибір студента / студентки).

6. Написати есеї на самостійно обрану тему, використовуючи співвідносні у формально-семантичному плані синтаксичні одиниці.

7. Перекласти українською мовою текст будь-якого функціонального стилю, обґрунтувати доцільність сполучникових засобів, дібраних із числа синонімічних.

8. Із запропонованого тексту виписати складносурядні та складнопідрядні речення. Скориставшись Словником сполучників української мови (К. Г. Городенська), схарактеризувати основні засоби синтаксичного зв'язку між предикативними одиницями.

Завдання для самостійної роботи студентів

Змістовий модуль 1. Складні речення сполучникового типу

№	Тема	Завдання	Максимальна кількість балів
1.	Тема 1	<i>Діалог цитат.</i> Опрацюйте рекомендовану літературу до теми. Випишіть визначення складних речень і	12

		проаналізуйте їхні формально-синтаксичні, семантико-синтаксичні та функційні особливості.	
2	Тема 2	<i>Граматико-стилістичний аналіз складносурядних речень.</i> Доберіть текст певного функційного стилю. Випишіть з нього різнотипні складносурядні речення. Установіть особливості їхньої структури та стилістичні функції.	12
3	Тема 3	Розберіть 10 різнотипних складносурядних речень відкритої та закритої структур за схемою синтаксичного аналізу.	12
4	Тема 4	<i>Метод проєктів.</i> Об'єднайтеся в групи й підготуйте проєкти на теми: „Складнопідрядні речення прислівного типу (присубстантивні)”, „Складнопідрядні речення прислівного типу (прикомпаративні)”, „Складнопідрядні речення корелятивного типу (займенниково-співвідносні)”	12
5	Тема 5	Візьміть активну участь у колоквиумі „Семантико-синтаксичні та функціонально-стилістичні особливості складнопідрядних речень розчленованої структури в сучасній українській мові”	12
6	Тема 6	Розберіть 10 різнотипних складнопідрядних речень нерозчленованої та розчленованої структур за схемою синтаксичного аналізу.	12

Кількість набраних студентом балів множиться на коефіцієнт 0,5.

Змістовий модуль 2. Складні речення безсполучникового типу. Текст

№	Тема	Завдання	Максимальна кількість балів
1.	Тема 7	Розберіть 10 різнотипних складних безсполучникових речень типізованої та нетипізованої структур за схемою синтаксичного аналізу.	12
2	Тема 8	Проаналізуйте визначення складних речень ускладненого типу та їхні релевантні ознаки, які містять підручники. Укладіть лексикографічний профіль цього базового термінопоняття.	12
3	Тема 9	Випишіть надфразу єдність і встановіть її специфіку як одиниці тексту (структура, формально-змістові зв'язки та стилістичні особливості). Укладіть таблицю „Засоби відтворення чужого мовлення в сучасній українській мові”	12

Кількість набраних студентом балів множиться на коефіцієнт 0,5.

Методи навчання:

- ✓ **пояснювально-ілюстративний** – передбачає засвоєння мовного матеріалу в «готовому вигляді» (опрацювання теоретичного матеріалу підручника, інтернет-джерел тощо);
- ✓ **метод навчальної дискусії** – спільне обговорення проблемного питання на засадах обміну думками між студентами, між студентами і викладачем, спрямоване на формування критичного мислення, розвиток комунікативних умінь (аргументація, наукове доведення, повага до думки інших та ін.);
- ✓ **метод створення ситуації інтересу в процесі викладання навчального матеріалу** – активізація уваги студентів за допомогою використання цікавих чи дотепних історій, реальних фрагментів педагогічної діяльності викладача;
- ✓ **проблемний** – ґрунтується на проблемному засвоєнні синтаксичних явищ української мови;
- ✓ **частково-пошуковий (евристичний)** – викладач і студенти спільно розв’язують актуальну проблему (найчастіше через евристичну бесіду, «Займи позицію», «Метод ПРЕС» тощо);
- ✓ **дослідницький** – проблему студент/студентка розв’язують самостійно, а викладач лише скеровує пізнавальну діяльність, допомагає визначити можливі варіанти її розв’язання.

Технології:

- ✓ **технологія особистісно зорієнтованого навчання** – освітня технологія, основною метою якої є взаємодія викладача та студентів на основі рівності у спілкуванні й партнерства в навчальній діяльності, упровадження суб’єкт-суб’єктних відношень у навчально-виховної діяльності;
- ✓ **технологія кооперативного навчання** – передбачає роботу студентів у невеликих групах, що вможлиблює обговорення кожної проблеми, доведення, аргументування власного погляду, створення ситуації успіху (студенти досягають успіхів у навчанні за умови ефективної взаємодії між собою);
- ✓ **технологія контекстного навчання** – інтеграція різних форм освітньої діяльності студентів (навчальної, науково-дослідницької, практичної, самостійної) з акцентом усе ж на практичному застосуванні знань, умінь і навичок, що вможлиблює створення умов, максимально наближених до реальної професійної діяльності);
- ✓ **технологія інтерактивного навчання** – діалогова організація навчально-пізнавальної діяльності, спрямована на безпосередню взаємодію не лише викладача і студента, а й самих студентів;
- ✓ **технологія дослідницького навчання** – має на меті розвиток умінь і навичок студента, необхідних для дослідницько-пошукової діяльності, що підсилює креативний складник вищої освіти;
- ✓ **технологія креативного навчання** – організація навчально-пізнавальної діяльності, очікуваним результатом якої є розвиток творчого потенціалу студента (здатність продукувати цікаві ідеї, здобувати успішні результати, віднаходити ефективні способи розкриття проблемних питань).

Система контролю та оцінювання

Методи контролю

Система контролю та оцінювання здійснюється у формі поточного та підсумкового контролю.

Поточний контроль передбачено на кожному практичному занятті. У процесі вивчення дисципліни використовуємо такі методи поточного контролю:

- ✓ усні відповіді (фронтальне/вибіркове опитування, бліцопитування, дискусії, аналітичний огляд, презентації, робота з діаграмами, графіками, схемами, таблицями);
- ✓ письмові завдання (самостійні роботи, реферати, есе, робота з текстом);
- ✓ пошуково-дослідницькі завдання (проектна діяльність, робота з друкованими науковими виданнями, інтернет-джерелами);
- ✓ тестування.

Форми контролю

Формами поточного контролю є індивідуальна та фронтальна перевірка, форма підсумкового контролю – екзамен.

Критерії оцінювання навчальних досягнень студентів за результатами поточного контролю

Критерії оцінювання усної відповіді

3 бали	Студент/студентка демонструє високий рівень володіння теоретичним матеріалом; вичерпно й грамотно розкриває зміст питання; логічно структуруючи свою відповідь і точно використовуючи термінологію. Уміє ілюструвати теоретичні положення конкретними прикладами, застосовувати їх у нових умовах під час виконання завдання.
2 бали	Студент/студентка неповно або непослідовно розкриває зміст матеріалу, але показує загальне розуміння питання та демонструє вміння, необхідні для подальшого засвоєння програмового матеріалу. Має труднощі або припускається близько 4–6 мовних помилок у визначенні понять, використанні термінології, викладі, виправляє їх після додаткових питань викладача.
1 бал	Студент/студентка не розкриває основного змісту теоретичного матеріалу; виявляє незнання або нерозуміння більшої або найбільш важливої його частини; припускається 6–8 мовних помилок у визначенні понять, у застосуванні термінології, наведенні власних прикладів.
0 балів	Студент/студентка не знає відповіді на запитання.

Критерії оцінювання письмової відповіді, твору / есе

5 балів	Тема власного висловлювання розкрита цілком; виклад думки/інформації логічний і добре структурований; використано різні граматичні конструкції та відповідну лексику, фраземи; кількість помилок – 1; відсутній плагіат.
4 бали	Тема власного висловлювання розкрита належним чином; розвинута аргументація; використано достатньо різнопланових граматичних конструкцій і відповідну лексику, фраземи; кількість помилок – 3; відсутній плагіат.
3 бали	Тема власного висловлювання загалом розкрита; текст – логічний, використано деякі граматичні та лексико-фраземні засоби; бракує засобів зв'язку між реченнями/абзацами; кількість помилок – 4; виявлено елементи плагіату (до 10%).
2 бали	Тема власного висловлювання розкрита частково; трапляються порушення причинно-наслідкового зв'язку; думку/інформацію подано простими реченнями та однотипною лексикою; бракує засобів зв'язку між реченнями/абзацами; кількість помилок – 5; виявлено елементи плагіату (до 20%).
1 бал	Тема власного висловлювання розкрита фрагментарно; не сформульовано власний погляд на порушену проблему; трапляються порушення причинно-наслідкового зв'язку, ужито короткі прості речення, недоцільну лексику; кількість помилок – 7; до 30% плагіату.
0 балів	Твір не написаний або зміст власного висловлювання не відповідає темі.

*Критерії оцінювання виконання тестових завдань**з кількома правильними відповідями та на встановлення відповідностей*

Модульний тест 10 балів	91–100% відповідей правильні
Модульний тест 9 балів	81–90% відповідей правильні
Модульний тест 8 балів	71–80% відповідей правильні
Модульний тест 7 балів	61–70% відповідей правильні
Модульний тест 6 балів	51–60% відповідей правильні
Модульний тест 5 балів	41–50% відповідей правильні
Модульний тест 4 бали	31–40% відповідей правильні
Модульний	21–30% відповідей правильні

тест 3 бали	
Модульний тест 2 бали	11–20% відповідей правильні
Модульний тест 0–1 бал	10–0% відповідей правильні

Критерії оцінювання навчальних досягнень студентів за результатами підсумкового оцінювання

Загальна кількість балів, яку студент/студентка може отримати у процесі вивчення дисципліни впродовж семестру, становить 100 балів, з яких 60 балів здобувач/здобувачка вищої освіти набирає за поточні види контролю та 40 балів під час підсумкового виду контролю (екзамену).

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне оцінювання (аудиторна та самостійна робота)						Кількість балів (екзамен)					Сумарна к-ть балів
Змістовий модуль №1							Змістовий модуль №2				
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T1	T2	T3		40	100
5	5	5	5	5	5	10	10	10			

T1, T2 ... T9 – теми змістових модулів.

Вид семестрового контролю: модульні контрольні роботи, екзамен.

Підсумковий контроль проводимо з метою оцінювання результатів навчання на завершальному етапі – під час проведення іспиту з дисципліни. Кожний білет містить одне теоретичне питання – щонайбільше 10 балів, два практичних завдання – щонайбільше 30 балів:

Критерії та параметри оцінювання відповіді на перше теоретичне питання:

Бал	Характеристика відповіді
10	Студент/студентка вичерпно висвітлює теоретичне питання, чітко подає визначення ключового поняття, виявляє ґрунтовні знання наукових підходів до кваліфікації певного синтаксичного явища у традиційні (шкільній) та сучасній науковій парадигмах, порівнює класифікації конкретного синтаксичного явища в науковій граматиці з навчальним матеріалом шкільного підручника, наводить переконливі різноманітні приклади до класифікаційних параметрів; логічно обґрунтовано структурує відповідь за допомогою нормативних лексико-граматичних і стилістичних

	мовних засобів.
9–8	Студент/студентка достатньо повно висвітлює теоретичне питання, правильно визначає ключове поняття, виявляє високий рівень знання наукових підходів до кваліфікації певного синтаксичного явища у традиційні (шкільній) та сучасній науковій парадигмах, загалом багатоаспектно порівнює класифікації конкретного синтаксичного явища в науковій граматиці з навчальним матеріалом шкільного підручника, логічно обґрунтовано структурує відповідь, проте відповідь має незначні фактологічні неточності й мовленнєві помилки.
7–6	Студент/студентка на належному рівні висвітлює теоретичне питання; визначає ключове поняття з акцентом на деякі релевантні ознаки, виявляє достатній рівень знання наукових підходів до кваліфікації певного синтаксичного явища у традиційні (шкільній) та сучасній науковій парадигмах, хоча не зовсім повно порівнює класифікації конкретного синтаксичного явища в науковій граматиці з навчальним матеріалом шкільного підручника, допускає деякі алогізми в структурі відповіді; до того ж відповідь має як незначні, так і присутні фактологічні неточності й мовленнєві помилки.
5–4	Студент/студентка частково й недостатньо чітко висвітлює теоретичне питання, плутається у визначенні ключового поняття, вагається під час установлення наукових підходів до кваліфікації певного синтаксичного явища у традиційні (шкільній) та сучасній науковій парадигмах, не може аргументовано порівняти класифікації конкретного синтаксичного явища в науковій граматиці з навчальним матеріалом шкільного підручника, допускає деякі алогізми в структурі відповіді; до того ж відповідь має як незначні, так і присутні фактологічні неточності й мовленнєві помилки.
3–1	Студент/студентка частково і недостатньо аргументовано висвітлює теоретичне питання, не знає визначення ключового поняття, не може пояснити сутність наукових підходів до кваліфікації певного синтаксичного явища у традиційні (шкільній) та сучасній науковій парадигмах, не знає збіжності й відмінності в класифікації конкретного синтаксичного явища в науковій граматиці з навчальним матеріалом шкільного підручника, допускає значні алогізми в структурі відповіді; до того ж відповідь має присутні фактологічні неточності й велику кількість мовленнєвих помилок.
0	Студент/студентка не дали відповідь на теоретичне питання.

**Оцінювання практичних умінь і навичок студентів/студенток
(завдання 2 і 3 в білеті)**

– **2-ге завдання** в екзаменаційному білеті – синтаксичний розбір одного складного багатокomпонентного речення з одним або різними типами синтаксичного зв'язку за схемою.

Критерії та параметри оцінювання другого завдання

<i>Бал</i>	<i>Характеристика відповіді</i>
20	Студент/студентка безпомилково визначає тип складного багатокomпонентного речення; подає вичерпну загальну характеристику синтаксичної одиниці за комунікативною настановою, емоційним забарвленням, характером предикативних одиниць; правильно креслить графічну схему, записує структурну схему; аргументовано виокремлює рівні синтаксичного членування речення; чітко характеризує тип синтаксичної одиниці за формально-синтаксичними параметрами (відкрита / замкнута, гнучка / негнучка структури тощо), акцентує особливості синтаксичного зв'язку між предикативними частинами, аналізує синтаксичні одиниці за семантикою (правильно визначає структурно-семантичний підтип і засоби вираження семантико-синтаксичних відношень); обґрунтовує розділові знаки в реченні; відповідь не містить лексико-граматичних і стилістичних помилок.
19–16	Студент/студентка достатньо повно визначає тип складного багатокomпонентного речення; подає загальну характеристику синтаксичної одиниці за комунікативною настановою, емоційним забарвленням, характером предикативних одиниць з незначними неточностями; загалом правильно креслить графічну схему, записує структурну схему; аргументовано виокремлює рівні синтаксичного членування речення, проте сплутує деякі характеристики синтаксичної одиниці за формально-синтаксичними параметрами (відкрита / замкнута, гнучка / негнучка структури тощо), за особливостями синтаксичного зв'язку між предикативними частинами; допускає недогляди під час аналізу синтаксичних одиниць за семантикою (неточно визначає структурно-семантичний підтип і засоби вираження семантико-синтаксичних відношень); обґрунтовує розділові знаки в реченні; відповідь містить незначні мовленнєві помилки.
15–11	Студент/студентка на належному рівні визначає тип складного багатокomпонентного речення, проте неточно подає загальну характеристику синтаксичної одиниці за комунікативною настановою, емоційним забарвленням, характером предикативних

	<p>одиниць; з 2–3 помилками креслить графічну схему, записує структурну схему; не зовсім логічно виокремлює рівні синтаксичного членування речення, сплутує деякі характеристики синтаксичної одиниці за формально-синтаксичними параметрами (відкрита / закрита, гнучка / негнучка структури тощо), за особливостями синтаксичного зв'язку між предикативними частинами; допускає 2–3 недогляди під час аналізу синтаксичних одиниць за семантикою (неточно визначає структурно-семантичний підтип і засоби вираження семантико-синтаксичних відношень); обґрунтовує не всі розділові знаки в реченні; відповідь містить як незначні, так і присутні мовленнєві помилки.</p>
10–5	<p>Студент/студентка частково й недостатньо доказово визначає тип складного багатокomпонентного речення; неточно подає загальну характеристику синтаксичної одиниці за комунікативною настановою, емоційним забарвленням, характером предикативних одиниць; з 4–5 помилками креслить графічну схему, записує структурну схему; не логічно виокремлює рівні синтаксичного членування речення, сплутує важливі характеристики синтаксичної одиниці за формально-синтаксичними параметрами (відкрита / закрита, гнучка / негнучка структури тощо), за особливостями синтаксичного зв'язку між предикативними частинами; допускає 4–5 недогляди під час аналізу синтаксичних одиниць за семантикою (неточно визначає структурно-семантичний підтип і засоби вираження семантико-синтаксичних відношень); частково обґрунтовує розділові знаки в реченні; відповідь містить як незначні, так і присутні мовленнєві помилки.</p>
4–1	<p>Студент/студентка частково і недостатньо аргументовано визначає тип складного багатокomпонентного речення; неточно подає загальну характеристику синтаксичної одиниці за комунікативною настановою, емоційним забарвленням, характером предикативних одиниць; з 6–7 помилками креслить графічну схему, записує структурну схему; не логічно виокремлює рівні синтаксичного членування речення, сплутує важливі характеристики синтаксичної одиниці за формально-синтаксичними параметрами (відкрита / закрита, гнучка / негнучка структури тощо), за особливостями синтаксичного зв'язку між предикативними частинами; допускає до 6 недоглядів під час аналізу синтаксичних одиниць за семантикою (неточно визначає структурно-семантичний підтип і засоби вираження семантико-синтаксичних відношень); обґрунтовує лише деякі розділові знаки в реченні; відповідь містить присутні мовленнєві помилки.</p>
0	<p>Студент/студентка не зміг/змогла виконати синтаксичний розбір за схемою.</p>

– 3-тє завдання в екзаменаційному білеті – синтаксичний аналіз однієї предикативної одиниці (ПО) за схемою простого речення.

Критерії та параметри оцінювання третього завдання

<i>Бал</i>	<i>Характеристика відповіді</i>
10	Студент/студентка безпомилково визначає тип предикативної одиниці як умовно простого речення, подає її вичерпну загальну характеристику за виявом предикативних відношень і формою парадигми; правильно констатує тип ПО за способом вираження предикативності; коректно записує структурну схему синтаксичної одиниці й виконує графічну роботу; аргументовано й чітко характеризує тип предикативної одиниці за формально-синтаксичними ознаками (поширене/непоширене, повне/неповне, ускладнене/ неускладнене, акцентує увагу на класифікаційних параметрах і засобах вираження головних і другорядних членів речення; правильно аналізує синтаксичні одиниці за семантикою та комунікативною будовою; обґрунтовує розділові знаки в реченні; відповідь не містить лексико-граматичних і стилістичних помилок.
9–8	Студент/студентка достатньо повно визначає тип предикативної одиниці як умовно простого речення, подає її загальну характеристику за виявом предикативних відношень і формою парадигми; загалом правильно констатує тип ПО за способом вираження предикативності; коректно записує структурну схему синтаксичної одиниці й виконує графічну роботу; з деякими неточностями характеризує тип предикативної одиниці за формально-синтаксичними ознаками (поширене/непоширене, повне/неповне, ускладнене/ неускладнене); акцентує увагу на класифікаційних параметрах і засобах вираження головних і другорядних членів речення; аналізує синтаксичні одиниці за семантикою та комунікативною будовою, допускаючи незначні недогляди; обґрунтовує розділові знаки в реченні; відповідь не містить суттєвих лексико-граматичних і стилістичних помилок.
7–6	Студент/студентка на належному рівні визначає тип предикативної одиниці як умовно простого речення, проте неточно подає її загальну характеристику за виявом предикативних відношень і формою парадигми; загалом правильно констатує тип предикативної одиниці за способом вираження предикативності; з 2-ма помилками записує структурну схему синтаксичної одиниці й виконує графічну роботу; не зовсім логічно характеризує тип предикативної одиниці за формально-синтаксичними ознаками (поширене/непоширене, повне/неповне, ускладнене/ неускладнене); побіжно акцентує увагу на класифікаційних параметрах і засобах вираження головних і другорядних членів речення; сплутує деякі характеристики

	синтаксичної одиниці за семантикою та комунікативною будовою; допускаючи незначні недогляди, обґрунтовує розділові знаки в реченні; відповідь містить як незначні, так і присутні мовленнєві помилки.
5–4	Студент/студентка частково й недостатньо доказово визначає тип предикативної одиниці як умовно простого речення; неточно подає її загальну характеристику за виявом предикативних відношень і формою парадигми; загалом правильно констатує тип предикативної одиниці за способом вираження предикативності; з 3-ма помилками записує структурну схему синтаксичної одиниці й виконує графічну роботу; не зовсім логічно характеризує тип предикативної одиниці за формально-синтаксичними ознаками (поширене/непоширене, повне/неповне, ускладнене/неускладнене); побіжно акцентує увагу на класифікаційних параметрах і засобах вираження головних і другорядних членів речення; допускає 3–4 недогляди під час аналізу синтаксичної одиниці за семантикою та комунікативною будовою; обґрунтовує не всі розділові знаки в реченні; відповідь містить як незначні, так і присутні мовленнєві помилки.
3–1	Студент/студентка частково і недостатньо аргументовано визначає тип предикативної одиниці як умовно простого речення; неточно подає її загальну характеристику за виявом предикативних відношень і формою парадигми; загалом правильно констатує тип предикативної одиниці за способом вираження предикативності; з 4-ма помилками записує структурну схему синтаксичної одиниці й виконує графічну роботу; непослідовно характеризує тип предикативної одиниці за формально-синтаксичними ознаками (поширене/непоширене, повне/неповне, ускладнене/неускладнене); сплутує важливі класифікаційні параметри й засоби вираження головних і другорядних членів речення; допускає 5–6 недоглядів під час аналізу синтаксичної одиниці за семантикою та комунікативною будовою; частково обґрунтовує розділові знаки в реченні; відповідь містить присутні мовленнєві помилки.
0	Студент/студентка не зміг/змогла виконати синтаксичний розбір окремої предикативної одиниці за схемою простого речення.

Остаточні критерії оцінювання знань, умінь і навичок студентів

Оцінювання рівня та якості знань студентів здійснюємо з урахуванням їхніх індивідуальних особливостей (як це передбачає диференційований підхід в організації навчального процесу).

„Відмінно” (А) – студент вільно й у повному обсязі володіє програмовим матеріалом, уміє безпомилково визначити синтаксичні явища сучасної української мови, пояснити їхні граматичні особливості з опертям на шкільну

програму та сучасні наукові підходи; вміє аналізувати мовні й позамовні явища, закономірності, порівнює, систематизує, конкретизує їх; робить власні висновки на ґрунті спостережень, моделює мовні та позамовні поняття, закономірності; прогнозує подальший розвиток мовних явищ; переносить раніше вивчені знання та вміння в нову ситуацію; самостійно обирає аспект запропонованої теми, висловлює власну позицію, наводить приклади, аргументи, ілюструє відповідь власними прикладами; володіє нормами української літературної мови; усне та письмове висловлювання студента вирізняється стильовою виразністю та комунікативною доцільністю. Крім того, слухач курсу старанно виконав усі завдання, запропоновані для самостійного вивчення; виконав ІНДЗ, глибоко розкрив питання підсумкового модуль-контролю.

Загальна сума балів: 90–100.

„Добре” (В) – студент вільно володіє теоретичним матеріалом курсу, вміє вправно визначити морфологічні та синтаксичні явища сучасної української мови, пояснити їхні граматичні особливості з опертям на шкільну програму та сучасні наукові підходи; обґрунтувати процеси, що відбуваються в синтаксичній системі української мови; вміє аналізувати мовні й позамовні явища, закономірності, порівнює, систематизує, конкретизує їх; робить власні висновки на ґрунті спостережень, моделює мовні та позамовні поняття та закономірності; прогнозує подальший розвиток мовних явищ; переносить раніше вивчені знання і вміння в нову ситуацію; обирає самостійно аспект запропонованої теми, висловлює власну позицію, наводить приклади, аргументи, ілюструє відповідь власними прикладами; володіє нормами української літературної мови; усне та письмове висловлювання студента вирізняється стильовою виразністю та комунікативною доцільністю. Попри те, під час конкретного аналізу студент допускає: 1) незначні неточності, які не впливають на загальний результат; 2) окремі похибки та неточності, які не впливають на загальну стрункість знань і свідчать про розуміння теоретичного і практичного матеріалу. Крім того, слухач курсу частково володіє відповідною науковою термінологією; досить активно готувався до практичних занять; загалом добре опрацював питання самостійного вивчення; розкрив питання підсумкового модуль-контролю.

Загальна сума балів: 82–89.

„Добре” (С) – студент загалом володіє програмовим матеріалом курсу, вміє визначити морфологічні та синтаксичні явища сучасної української мови, пояснити процеси, що в ній відбуваються; за аналізу мовних й позамовних явищ допускає окремі незначні помилки; моделює мовні та позамовні поняття, явища та закономірності, проте власні висновки на ґрунті спостережень викликають труднощі; не завжди послідовно застосовує раніше засвоєнні знання в новій ситуації; допускає окремі неточності у термінології, окремі похибки та неточності в доборі ілюстративного матеріалу, які не впливають на загальний результат, проте свідчать про часткове розуміння ним теоретичного і практичного матеріалу. Мовлення студента відзначається деякими порушеннями літературних норм

української мови. Крім того, слухач курсу виявляє обізнаність з конкретної теми і те, що він частково засвоїв рекомендовані до кожної теми джерела і спеціальну літературу; розкриває, але не в повному обсязі, питання підсумкового модуль-контролю.

Загальна сума балів: 75-81.

„Задовільно” (D) – студент досить поверхнево володіє програмовим матеріалом курсу, уміє визначити деякі морфологічні та синтаксичні явища сучасної української мови, але не може пояснити процеси, що в ній відбуваються; за аналізу мовних й позамовних явищ допускає серйозні помилки, неточності у термінології, помилки у доборі ілюстративного матеріалу, не вміє встановлювати причинно-наслідкові зв'язки між мовними явищами та здійснювати їх порівняльний аналіз з опорою на шкільну і вишівську навчальні програми; не завжди послідовно застосовує раніше засвоєнні знання в новій ситуації. Мовлення студента відзначається порушеннями літературних норм української літературної мови. Загалом студент володіє мінімальними знаннями, які дають змогу в майбутньому виконувати свої фахові функції, попри те, неповно розкриває спеціальні питання, закономірності, не зовсім точно трактує поняття і терміни. Практичний аналіз тексту виконує взагалі правильно, однак допускає суттєві неточності. Крім того, слухач курсу демонструє фрагментарну обізнаність щодо змісту питань, які розглядали під час лекцій та роботи на практичних заняттях; обмежується мінімальним опрацюванням рекомендованої літератури; пасивно поводить себе під час роботи на практичних заняттях, не виявляє належних навичок у ході мовного розбору речень і тексту й бажання до самостійної роботи; частково розкриває питання підсумкового модуль-контролю.

Загальна сума балів: 69–74.

„Задовільно” (E) – студент поверхнево володіє програмовим матеріалом курсу, здебільшого вміє визначити деякі морфологічні та синтаксичні явища сучасної української мови, але не може пояснити процеси, що в ній відбуваються; аналіз мовних й позамовних явищ викликає труднощі; не вміє застосувати раніше засвоєні знання в новій ситуації; плутається у термінології, допускає грубі помилки у доборі ілюстративного матеріалу, не вміє встановлювати причинно-наслідкові зв'язки між мовними явищами. Мовлення студента відзначається грубими порушеннями літературних норм української мови; практичний аналіз мовного матеріалу виконує, однак допускає суттєві неточності і грубі фактичні помилки. Загалом студент володіє мінімальними знаннями, які дають змогу в майбутньому виконувати свої фахові функції. Крім того, слухач курсу демонструє фрагментарну обізнаність щодо змісту питань, що розглядалися під час лекцій та роботи на практичних заняттях; обмежується опосередкованим вивченням програмового матеріалу та мінімальним опрацюванням рекомендованої літератури; пасивно поводить себе на практичних заняттях, не виявляє належних навичок у ході мовного розбору речень і тексту й бажання до самостійної роботи; фрагментарно розуміє питання, що їх винесено на підсумковий модуль-контроль.

Загальна сума балів: 50–68.

„Незадовільно з можливістю перескладання” (Fx) – студент поверхово володіє програмовим матеріалом курсу, не уміє визначити більшість морфологічних і синтаксичних явищ сучасної української мови, пояснити процеси, що в ній відбуваються; аналіз мовних й позамовних явищ не виконує; не вміє застосувати раніше засвоєні знання в новій ситуації; допускає грубі помилки у доборі ілюстративного матеріалу, не вміє встановлювати причиново-наслідкові зв'язки між мовними явищами; мовлення студента відзначається грубими порушеннями літературних норм української мови. Студент не володіє термінологією, не розуміє значень конкретних теоретичних і практичних питань. Обсяги теоретичних знань і практичних навичок такого студента не достатні для виконання фахових обов'язків. Крім того, слухач курсу не відвідував частину лекційних та практичних занять; пасивно поводить себе на практичних заняттях, не виявив бажання до самостійної роботи; не опрацював рекомендованої літератури, у зв'язку з цим не орієнтується в програмовому матеріалі; не розкрив питання підсумкового модуль-контролю.

Загальна сума балів: 35–49 (з можливістю повторного складання).

„Незадовільно з обов'язковим повторним курсом” (F) – студент демонструє повне незнання програмового матеріалу; потребує повторного вивчення курсу. Крім того, слухач курсу не відвідував лекційних і практичних занять; не виявив бажання до самостійної роботи, не опрацював рекомендованої літератури, у зв'язку з цим не орієнтуються у виучуваних мовних явищах; не бажав відповідати на поставлені питання під час проведення практичних занять, фактично не засвоїли програму курсу; цілковито не розкрив питання підсумкового модуль-контролю.

Загальна сума балів: 0–34 (з обов'язковим повторним курсом).

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ЄКТС	
	Оцінка (бали)	Пояснення за розширеною шкалою
Відмінно	A (90-100)	відмінно
Добре	B (80-89)	дуже добре
	C (70-79)	добре
Задовільно	D (60-69)	задовільно
	E (50-59)	достатньо
Незадовільно	Fx (35-49)	(незадовільно) з можливістю повторного складання
	F (1-34)	(незадовільно) з обов'язковим повторним курсом

Перелік запитань для самоконтролю навчальних досягнень студентів

До Змістового модуля № 1

1. У чому сутність граматичного значення складного речення?
2. Які аргументи наводять прихильники тлумачення складного речення як сполучення простих речень?
3. Чому частини складних речень називають предикативними одиницями? Проілюструйте специфічні ознаки предикативних одиниць на конкретних прикладах.
4. Якими засобами можна поєднати частини складного речення? Яка роль кожного з них? Наведіть приклади з мови перекладних текстів.
5. Чому формально-синтаксичні ознаки є визначальними у встановленні загальної типології складного речення?
6. У чому специфіка семантико-синтаксичної організації складного речення?
7. Схарактеризуйте комунікативну організацію складного речення. Які особливості актуального членування складного речення на тему й рему?
8. На яких критеріях ґрунтується типологія наукових підходів до вивчення складносурядного речення.
9. Які формальні типи складносурядних речень ви знаєте?
10. Назвіть параметри класифікації сполучникових засобів у складносурядних реченнях. Яку роль відіграють сурядні сполучники для класифікації складносурядних речень у школі?
11. У чому полягає специфіка підрядного зв'язку в складнопідрядному реченні?
12. Які засоби зв'язку в складнопідрядних реченнях ви знаєте?
13. Які формальні типи складнопідрядних речень ви знаєте?
14. Які ознаки характерні для складнопідрядних означальних (присубстантивних) і прикомпаративних речень?
15. У чому специфіка складнопідрядних речень з'ясувальних?
16. Які особливості мають займенниково-співвідносні речення?
17. Подайте загальну характеристику складнопідрядних речень розчленованої структури з детермінантним зв'язком.
18. Які ознаки характерні для складнопідрядних речень часу?
19. У чому специфіка складнопідрядних речень зі значенням зумовленості?
20. Які критерії дають змогу розмежувати складнопідрядні порівняльні речення та прості ускладнені речення з порівняльними зворотами.
21. Які ознаки характерні для складнопідрядних речень відповідності (зіставлявальних)?
22. Яке місце в науковій класифікації посідають складнопідрядні речення відносно-поширювальні (супровідні)?

До Змістового модуля № 2

1. Що ви знаєте про історію вивчення складних безсполучникових речень?
2. Які принципи класифікації складних безсполучникових речень ви знаєте?

3. Які особливості мають складні безсполучникові речення відкритої структури?
4. У чому специфіка складних безсполучникових речень закритої типізованої структури?
5. Які характерні ознаки притаманні складним безсполучниковим реченням закритої нетипізованої структури?
6. Визначте критерії синоніміки складних сполучникових та безсполучникових речень.
7. У чому сутність поняття про складні багатокomпонентних речень?
8. Чому постала проблема розрізнення структурного та семантичного ускладнення складного речення?
9. Обґрунтуйте критерії виокремлення складних ускладнених речень як специфічного типу синтаксичних одиниць.
10. Які особливості характерні для ускладнених складних речень із сурядним і безсполучниковим зв'язками?
11. Які характерні ознаки притаманні ускладненим складнопідрядним реченням (із супідрядністю, послідовною підрядністю).
12. У чому специфіка складних ускладнених речень із сурядним та підрядним зв'язками?
13. Які особливості характерні для ускладнених складних речень із сурядним, підрядним та безсполучниковим зв'язками.
14. Що ви знаєте про специфіку періоду?
15. Як ви визначаєте складне синтаксичне ціле (надфразну єдність) як синтаксичну одиницю?

Перелік питань для підсумкового контролю навчальних досягнень студентів

1. Загальна характеристика складного речення. Основні ознаки складного речення.
2. Поняття про складносурядне речення: визначення, формально-граматична та структурно-семантична класифікації.
3. Формальна, семантична і функційна класифікації складносурядних речень у науковій теорії.
4. Складносурядні речення відкритої структури з єднальними відношеннями.
5. Складносурядні речення відкритої структури з розділовими відношеннями.
6. Складносурядні речення закритої структури з одним засобом синтаксичного зв'язку із зіставно-протиставними відношеннями.
7. Складносурядні речення закритої структури з двома засобами синтаксичного зв'язку. Градаційні та пояснювальні складносурядні речення.
8. Загальна характеристика складнопідрядних речень: визначення та проблема класифікації.
9. Основні відмінності між складносурядними та складнопідрядними реченнями.
10. Сполучники і сполучні слова як засоби зв'язку підрядної частини з головною у складному реченні.
11. Критерії класифікацій складнопідрядних речень у традиційному мовознавстві й найновішій синтаксичній теорії.

12. Складнопідрядні речення розчленованої структури означальні (присубстантивні), їхні особливості.
13. Складнопідрядні прикомпаративні речення.
14. Складнопідрядні речення об'єктно-з'ясувальні.
15. Складнопідрядні займенниково-співвідносні речення (загальна характеристика).
16. Складнопідрядні речення вміщувальні.
17. Загальна характеристика складнопідрядних речень розчленованої структури обставинного типу.
18. Складнопідрядні речення часу.
19. Складнопідрядне речення зумовленості (причини, умови, мети, допустові й наслідкові речення).
20. Складнопідрядні порівняльні речення, їхні відмінності від порівняльних зворотів у простому ускладненому реченні.
21. Складнопідрядні речення відповідності (зіставлявальні).
22. Складнопідрядні речення відносно-поширювальні (супровідні).
23. Поняття про складні безсполучникові речення (історія їх вивчення, визначення).
24. Питання класифікації складних безсполучникових речень у школі та підручниках до ЗВО.
25. Складні безсполучникові речення відкритої структури.
26. Складні безсполучникові речення закритої типізованої структури.
27. Складні безсполучникові речення закритої нетипізованої структури.
28. Синоніміка складних сполучникових та безсполучникових речень.
29. Поняття про складні ускладнені речення.
30. Складні ускладнені складносурядні та безсполучникові речення.
31. Складні ускладнені складнопідрядні речення (із супідрядністю).
32. Складні ускладнені складнопідрядні речення (із послідовною підрядністю).
33. Складні ускладнені речення із сурядним та підрядним зв'язками.
34. Складні ускладнені речення із сурядним, підрядним та безсполучниковим зв'язками. Поняття про період як синтаксичну одиницю.

Зарахування результатів неформальної освіти

Відповідно до «Порядку визнання у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти» (прот. № 16 від 25 листопада 2024 р.) (<https://www.chnu.edu.ua/universytet/normatyvni-dokumenty/poriadok-vyznannia-u-chnivetskomu-natsionalnomu-universyteti-imeni-yuriiia-fedkovycha-rezultativ-navchannia-zdobutykh-shliakhom-neformalnoi-taabo-informalnoi-osvity/>) у процесі вивчення дисципліни здобувачу освіти може бути зараховано до 25% балів, отриманих за результатами неформальної та/ або інформальної освіти з проблем, що відповідають змісту навчальної дисципліни (окремій темі або змістовому модулю тощо).

Для визнання результатів навчання, отриманих у формальній, неформальній та/або інформальній освіті у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича» необхідно рішення кафедри (на основі аргументування викладача, що тематика семінарів, вебінарів, воркшопів, тренінгів, у яких взяв участь студент підтверджується сертифікатом, програмою).

Рекомендована література

Основна

- Арібжанова І.** Сучасна українська мова. Базові поняття синтаксису: навч. посібник. Київ: ВПЦ «Київський ун-т», 2016. 159 с.
- Вінтонів М. О.** Актуальне членування речення і тексту: формальні та функційні вияви / М. О. Вінтонів : [монографія]. Донецьк : Донецький нац. ун-т, 2014. 327 с.
- Загнітко А., Миронова Г.** Синтаксис української мови: теоретико-прикладний аспект. Brno: Masarykova univerzita, 2013. 225 с.
- Кульбабська О.** Предикація та предикативність у функційно-когнітивній парадигмі. *Мова у дзеркалі особистості. Філологічні дослідження, присвячені 80-річчю професора, академіка НАПН України Кононенка Віталія Івановича / Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника; редкол. зб. : Василь Ґрещук (голова) [та ін.]. Івано-Франківськ : Місто НВ, 2014. С. 408–420.*
- Кульбабська О.** Синтаксична варіантність в українських перекладах повісті М. Гоголя „Сорочинський ярмарок”. *У просторі культури мови і стилю. Світлані Яківні Єрмоленко : науковий збірник / Національна академія наук України; Ін-т української мови НАН України; упоряд. : С. П. Биби́к, Т. А. Коць. К. : Вид-чий дім Дмитра Бураго, 2019. С. 311–319. (Серія „Глибини рідної мови”).*
- Кульбабська О. В.** Складне речення у світлі мовознавчих і лінгвометодичних концепцій професора Івана Чередниченка. *Актуальні питання суспільних наук та історії медицини. Спільний українсько-румунський науковий журнал. Серія “Історичні та філологічні науки” || Current issues of Social studies and History of Medicine. Joint Ukrainian-Romanian scientific journal. Series “Historical and philological sciences”/ редколегія: А. Мойсей, І. Пуріч. Чернівці–Сучава: БДМУ. 2024. № 1 (37). С. 91–96.*
- Кульбабська О. В.** Синтаксичне структурування висловлень крізь призму антропо- та егоцентризму. *Мова та мовлення: фундаментальні парадигми розвитку = Language and Speech: Fundamental Paradigms Development : колективна монографія / за ред. : Калинюк Т. В., Бондарчук Т. В. Кам’янець-Подільський : ТОВ «Друкарня „Рута”», 2021. С. 141–160.*
- Мариненко І. О.** Синтаксис української мови (з правилами пунктуації): навч. посібник. Київ, 2021. 279 с.
- Межов О. Г.** Синтаксис української мови: навч. посібник. Луцьк : Надстир’я, 2021. 268 с.

- Мірченко М. В.** Сучасна українська літературна мова. Функційний аналіз синтаксичних одиниць та категорій. Теоретико-прагматичний комплекс з синтаксису: навч. посібник. Луцьк: Вежа-Друк, 2021. 200 с.
- Синтаксис** української мови: на перетині традицій та інновацій. Ніні Василівні Гуйванюк : колективна монографія ; за заг. ред. О. В. Кульбабської. Чернівці : Чернівецький нац. ун-т, 2019. 592 с.
- Харченко С.** Синтаксичні норми української літературної мови ХХ – початку ХХІ ст. : монографія / відп. ред. К. Г. Городенська. Київ : Міленіум, 2017. 417 с.

Додаткова

- Герман В.** Синтаксис складного речення: практикум для самостійної роботи. Суми: Видавництво СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2022. 110 с.
- Кульбабська О. В., Шатілова Н. О.** Ім'я в науці. Професор Іларіон Слинько : монографічне науково-довідкове видання. Чернівці : Чернівецький нац. ун-т, 2019. 614 с. (Серія : Історіографія мовознавчої науки на Буковині).
- Кульбабська О. В., Максим'юк О. В., Шатілова Н. О.** Ім'я в науці. Професор Григорій Чередниченко : *монографічне науково-довідкове видання.* Чернівці : Чернівецький нац. ун-т, 2024. 512 с., портр. (Серія : Історіографія мовознавчої науки на Буковині).
- Мариненко І. О.** Синтаксис української мови (з правилами пунктуації): навч. посібник. Київ, 2021. 279 с.
- Масицька Т. Є.** Типологія семантико-синтаксичних реченневих залежностей : монографія / Т. Є. Масицька. Луцьк : ПВД : „Твердиня”, 2016. 416 с.
- Масицька Т. Є.** Синтаксис української мови : навчально-методичні рекомендації до виконання практичних завдань і самостійної роботи. Луцьк : Вежа-Друк, 2021. 96 с.
- Межов О. Г.** Основи дериваційного синтаксису української мови: програма і навчально-методичні матеріали до курсу. Луцьк: Вежа-Друк, 2020. 56 с.
- Межов О. Г.** Синтаксис української мови: навчальний посібник. Луцьк : Надстир'я, 2021. 268 с.
- Рула Н. В.** Семантико-синтаксична типологія складносурядних речень у сучасній українській мові : дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : 10.02.01 – українська мова / Наталія Володимирівна Рула. Луцьк, 2019. 260 с.
- Синтаксис української мови:** навчальний комплекс / уклад. О. В. Дуденко. Умань: ВПЦ «Візаві», 2015. 208 с.
- Шитик Л.** Синхронічна перехідність синтаксичних одиниць в українській мові : монографія / Людмила Шитик. – Черкаси : Вид-ець Чабаненко Ю. А., 2014. 474 с.

Інформаційні ресурси

1. Дистанційна освіта. Режим доступу: www.chnu.cv.ua
2. Вікіпедія Режим доступу: uk.wikipedia.org/wiki
3. Електронна бібліотека Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua>.

4. Конспект лекцій з дисципліни «Практичний курс української мови (Синтаксис)» для здобувачів першого (бакалаврського) рівня очної та заочної форм навчання зі спеціальності 035 Філологія / укл. : к. філол. н., доцент Стаховська Н. Ф. Кам'янське : ДДТУ, 2020, 88 с. URL: <https://www.dstu.dp.ua/Portal/Data/7/12/7-12-k195.pdf>
5. **Кульбабська О.** Робота з перекладними текстами як засіб виформування синтаксичної компетентності студентів-філологів. *Стратегічні напрями розвитку сучасної української лінгводидактики : монографія* / за ред. Е. Палихати, О. Петришиної. Тернопіль : Підручники і посібники, 2021. С. 183–193. URL: http://dspace.tnpu.edu.ua/bitstream/123456789/19644/1/18_Kulbabska.pdf
6. **Кульбабська О.** Категорія двочленності речення як граматична універсалія. *Innovative pathway for the development of modern philological sciences in Ukraine and EU countries : Scientific monograph*. Riga, Latvia : “Baltija Publishing”, 2022. Р. 493–519. URL: <https://archer.chnu.edu.ua/handle/123456789/5242>
7. **Островська Л.** Теоретичні проблеми синтаксису сучасної української мови : навчальний посібник / Л. Островська ; відп. ред. С. Пономаренко. Миколаїв : Вид-во ЧНУ ім. Петра Могили, 2022. 240 с. URL: <https://surl.lu/ihzbbm>
8. Офіційний сайт української мови. URL: https://ukrainskamova.com/publ/chinnij_pravopis/sintaksis_i_punktucija/7
9. Сайт електронної бібліотеки «Україніка» НАН України. URL: <http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/UA/elib.exe>
10. Сайт Інституту мовознавства імені О. О. Потебні НАН України. URL: <http://www.inmo.org.ua/library.html> 10
11. Сайт Інституту української мови НАН України. URL: <http://www.nas.gov.ua>.
12. Тезаурус з комп'ютерної лексикографії. URL: <http://www.mova.info/Page3.aspx?l1=188&vucid=1>
13. Тезаурус з лінгвістичної термінології. URL: http://www.mova.info/mov_thes.aspx?l1=68

Політика академічної доброчесності

Дотримання політики щодо академічної доброчесності учасниками освітнього процесу при вивченні навчальної дисципліни регламентовано такими документами:

- ✓ «Етичний кодекс Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича» (2023). URL: <https://www.chnu.edu.ua/media/jxdfs0zb/etychnyi-kodeks-chernivetskoho-natsionalnoho-universytetu.pdf>
- ✓ «Положенням про виявлення та запобігання академічного плагіату у Чернівецькому національному університету імені Юрія Федьковича» (2024). URL: https://www.chnu.edu.ua/media/f5e1eobm/polozhennya-pro-zapobihannia-plahiatu_2024.pdf